

Příručka do časů koronaviru

Příručku průběžně aktualizujeme v návaznosti na postupné zveřejňování oficiálních informací ze strany orgánů veřejné moci. **Poslední aktualizace proběhla dne 1. 4. 2020** (aktualizovány kapitoly Antivirus, Ošetřovné pro OSVČ, Záruční program COVID II, návrh kompenzačního bonusu pro OSVČ, upřesnění k možnosti požadovat škodu – **změny jsou vyžluceny**, nejsou aktualizována krizová opatření – chystáme přehled s vyznačením změn v čase). Příručka vychází z již schválených opatření, nikoliv ze záměrů nebo tiskových prohlášení. K přijetí některých opatření nemá pravomoc vláda, ale jen Parlament České republiky. **Dne 7. 4. 2020 proběhne další schůze Poslanecké sněmovny v režimu legislativní nouze. Na programu bude mít mimo jiné prodloužení nouzového stavu o dalších 30 dnů, kompenzační bonus pro OSVČ nebo legislativní balíček (prominutí lhůt, úpravy insolvenčních řízení a exekucí).**

V případě podrobnějších dotazů se na nás neváhejte obrátit.

Nouzový stav

Vláda vyhlásila nouzový stav usnesením vlády č. 194 ze dne 12. 3. 2020 (69/2020 Sb.) na základě čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Na dobu 30 dnů od 14:00 dne 12. 3. 2020. (Vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.)

Usnesení vlády bohužel nesplňuje náležitosti podle zákona o bezpečnosti České republiky (neobsahuje vymezení, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají). Je tedy otázka, zda nouzový stav byl platně vyhlášen a jaké to bude mít případné důsledky. Odpověď nám bohužel dají až soudy během svého rozhodování. Usnesení vlády již bylo napadeno správní žalobou u Městského soudu v Praze a ústavní stížností u Ústavního soudu.

Podle našeho názoru, zde materiálně existuje nouzový stav, který ale nebyl formálně správně vyhlášený. Na náhradu škody by to vliv nemělo. Krizová opatření doporučujeme dodržovat, ačkoli jejich případné porušení by nemělo být účinně sankcionováno.

V důsledku vyhlášení nouzového stavu budou orgány krizového řízení, zejména vláda a ministerstva, na základě zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon, vydávat a provádět jednotlivá krizová opatření prostřednictvím usnesení vlády.

Krizovým opatřením se rozumí organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob.

Přehled důležitých krizových opatření je uveden níže.

Přehled všech usnesení vlády je dostupný na <https://apps.odok.cz/djv-agenda-list?year=2020>.

Přehled usnesení vlády proti koronavirové pandemii vyhlášených ve Sbírce zákonů je dostupný na <https://www.zakonyprolidi.cz/koronavirus>.

Náhrada škody

Podle ustanovení § 36 krizového zákona je stát povinen nahradit škodu způsobenou právními a fyzickými osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními prováděnými podle tohoto zákona. Jedná se o zvláštní skutkovou podstatu náhrady škody.

Odpovědnosti státu za škodu je tedy možné se domáhat, jsou-li současně splněny tyto předpoklady:

- provedení krizového opatření,
- vznik škody,
- příčinná souvislost mezi krizovým opatřením a vznikem škody.

Odpovědnost státu je zde objektivní (bez ohledu na zavinění). Stát se může odpovědnosti zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám. Stát je povinen nahradit jak skutečnou škodu, tak ušlý zisk.

Právo na náhradu škody s uvedením důvodů je nutné uplatnit písemně u příslušného orgánu krizového řízení do 6 měsíců od doby, kdy jste se o škodě dozvěděli, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Příslušným orgánem je tedy zejména ten, který přijal příslušné krizové opatření (zejména úřad vlády a jednotlivá ministerstva). Pro poškozeného je v případě žaloby podstatné, že odpovědným subjektem je Česká republika, za kterou bude jednat Ministerstvo vnitra.

Každý poškozený by měl plnit tzv. obecnou prevenční povinnost ve smyslu ustanovení § 2900 občanského zákoníku, tedy aktivně předcházet škodám. (Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.)

Ustanovení krizového zákona o náhradě škody je na první pohled jasné a pro stát přísné. Bohužel neexistuje žádná soudní praxe srovnatelná s pandemií koronaviru a především s plošnými krizovými opatřeními. Problém bude zejména činit příčinná souvislost. Například určitá činnost nebyla přímo zakázána, ale s ohledem na „všeobecnou karanténu“ došlo k poklesu zákazníků. **Problém bude také činit vyčíslení a prokázání ušlého zisku. Nelze totiž například srovnávat příjem před krizovým opatřením a během něho. Srovnávat by se měl příjem během krizového opatření a příjem, který by se dosáhl bez krizového opatření během koronavirové pandemie (lze totiž čekat námitku, že i kdyby to nebylo zakázáno, lidé by s ohledem na doporučení zůstávali raději doma a nechodili využívat služby). Důležité bude také mezinárodní srovnání se zeměmi, kde plošná restriktivní opatření nezavedli (Jižní Korea, Nizozemí, Dánsko, Švédsko). Doporučujeme pokusit se požadovat minimální ušlý zisk ve výši nájemného za provozovnu, energií, mezd vyplacených zaměstnancům, atp.**

Je tedy otázkou, kam se vydá soudní praxe (i s přihlédnutím k možným negativním ekonomickým dopadům pro stát). V minulosti soudy rozhodovaly pouze o případech v souvislosti s povodněmi (nebyla vydána plošná krizová opatření a soudy řešily jen konkrétní škodu, například dům ztržený na základě rozhodnutí nebo škodu na „zrekvírovaném“ bagru).

Za zmínku stojí rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1649/2007, ve kterém Nejvyšší soud vyjádřil názor, že krizový zákon zakládá odpovědnost bez zřetele na zavinění (tzv. objektivní odpovědnost) a na rozdíl od zákona č. 82/1998 Sb. nevyžaduje, aby škoda byla vyvolána nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem. Tato speciální odpovědnost je založena na současném splnění předpokladů, jimiž je 1. provedení krizového opatření, 2. vznik škody a 3. příčinná souvislost mezi krizovým opatřením a vznikem škody. Stát se může odpovědnosti zprostit, prokáže-li (důkazní břemeno leží na něm), že poškozený si způsobil škodu sám. Nejvyšší soud tedy provedl doslovnou aplikaci ustanovení krizového zákona o náhradě škody.

Vhodné je průběžně dokumentovat vznik škody, zejména pro případ ušlého zisku.

Vláda od 24. 3. 2020 začala krizová opatření nařizovat nebo prodlužovat nikoliv již usnesením vlády, ale jen rozhodnutím jednotlivých ministerstev, zejména rozhodnutím ministerstva zdravotnictví oficiálně podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 23. 3. 2020, čj. MZDR 12745/2020-1 a čj. MZDR 12746/2020-1). Pokud se jedná o krizová opatření, která jsou krizovým zákonem svěřena vládě (typicky omezení pohybu, uzavření provozoven), nemá k jejich přijetí ministr zdravotnictví pravomoc a jsou nezákonná. Ministryně financí bohužel potvrdila, že účelem je znemožnit náhradu škody podle krizového zákona. Současná vláda tak dává najevo, že škodu nebude určitě nahrazovat.

Krizovým opatřením je jakékoliv organizační nebo technické opatření bez ohledu na jeho formu učiněné orgánem krizového řízení určené k řešení koronavirové

pandemie a k odstranění jejích následků. Pro náhradu škodu podle krizového zákona tak není podstatné, který orgán krizové opatření vydal a na základě jakého zákona ho formálně vydal.

Uvedené potvrdila i soudní praxe ohledně povodní. Náhrada škody byla například poskytnuta za rozhodnutí povodňové komise městské části Praha 4 o odstranění stavby, za pokyn primátora hlavního města Prahy k vytvoření průtoku na pozemku nebo za výzvu starostky k poskytnutí pásového nakladače za účelem zbudování ochranné hráze. Soudy krizové opatření tehdy obecně definovaly jako opatření přijaté v souvislosti s povodní, resp. za účelem řešení či předcházení jejím následkům.

Krizové opatření z pohledu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

V důsledku krizových opatření mohou nastat následující situace. V případě tzv. home office, na kterém se musí zaměstnavatel a zaměstnanec dohodnout, přísluší zaměstnanci normálně mzda za vykonanou práci.

1) Karanténa zaměstnance

Jde o překážku v práci na straně zaměstnance. Zaměstnanci, kterému byla nařízena karanténa, přísluší v době prvních 14 kalendářních dnů trvání karantény náhrada mzdy ve výši 60 % průměrného výdělku (jen za „pracovní dny“), pokud ke dni vzniku karantény zaměstnanec splňuje podmínky nároku na nemocenské (ustanovení § 192 zákoníku práce). **V rámci programu MPSV Antivirus bude zaměstnavateli poskytnut příspěvek ve výši 80 % vyplacené náhrady mzdy, maximálně ve výši 39.000,- Kč.**

2) Uzavření provozovny kvůli krizovému opatření

Jde o překážku v práci na straně zaměstnavatele. Dle obecně zastávaného názoru zaměstnanci přísluší náhrada mzdy ve výši 100 % průměrného výdělku (ustanovení § 208 zákoníku práce). **V rámci programu MPSV Antivirus bude zaměstnavateli poskytnut příspěvek ve výši 80 % vyplacené náhrady mzdy, maximálně ve výši 39.000,- Kč.**

V úvahu ale připadá možnost podřadit pandemii pod pojem „živelní událost“. V takovém případě by zaměstnanci příslušela náhrada mzdy ve výši 60 % průměrného výdělku (ustanovení § 207 písm. b) zákoníku práce). Podle výkladových pravidel ICC (Mezinárodní obchodní komora) lze pandemii podřadit pod živelní událost. Soudní praxe zatím takový případ při aplikaci zákoníku práce neřešila.

3) Uzavření provozovny kvůli „dočasnému snížení odbytu výrobků nebo omezení poptávky“

Jde o překážku v práci na straně zaměstnavatele. Zaměstnanci přísluší náhrada mzdy, **vnitřním předpisem ji lze snížit až na výši 60 % průměrného výdělku** (ustanovení § 209 zákoníku práce). **V rámci programu MPSV Antivirus bude zaměstnavateli**

poskytnut příspěvek ve výši 60 % vyplacené náhrady mzdy, maximálně ve výši 29.000,- Kč.

4) Uzavření provozovny kvůli „prostoji“

Jde o překážku v práci na straně zaměstnavatele. Jedná se například nedostatek pracovních sil (když by většina zaměstnanců byla práce neschopná nebo v karanténě) nebo nedostatek dodávek materiálu, energie (otázka, zda přichází v úvahu i u kancelářských profesí). Zaměstnanci přísluší náhrada mzdy ve výši 80 % průměrného výdělku (ustanovení § 207 písm. a) zákoníku práce). **V rámci programu MPSV Antivirus bude zaměstnavateli poskytnut příspěvek ve výši 60 % vyplacené náhrady mzdy, maximálně ve výši 29.000,- Kč.**

Program MPSV Antivirus

Finální podoba programu schválena usnesením vlády č. 353 ze dne 31. 3. 2020 o Cíleném programu podpory zaměstnanosti. Zaměstnavatel může žádat o refundaci vyplacených náhrad mezd po skončení kalendářního měsíce, za který bude o příspěvek žádat. Za měsíc březen tedy bude zaměstnavatel podávat žádost v dubnu, a to hned po vyplacení náhrady mzdy zaměstnanci. Příspěvek bude poskytovat Úřad práce ČR, výše a doba poskytování bude závislá na důvodu vzniku překážky v práci, u každého zaměstnance bude nutné odlišit důvod překážky v práci. Výše příspěvku je odvozena od průměrné superhrubé mzdy včetně povinných odvodů (48.400,- Kč) **Veškerá administrace bude probíhat elektronicky prostřednictvím aplikace, která bude zveřejněna do 7. 4. 2020.**

Podmínky:

- zaměstnavatel dodržuje zákoník práce;
- zaměstnanec nesmí být ve výpovědní lhůtě a nesmí mu být dána výpověď,
- Týká se firem v podnikové sféře (pozn. zatím nelze říct, co přesně to znamená), zaměstnanci musí být v pracovním poměru a musí se účastnit nemocenského a důchodového pojištění,
- zaměstnavatel musí vyplatit mzdu a odvést odvody.

Zbylou část vyplacených mezd, na kterou se nebude vztahovat tento program, lze požadovat jako náhradu škody podle krizového zákona.

Ekonomická opatření

Jedná se o opatření přijatá za účelem zmírnění ekonomických dopadů koronavirové pandemie.

1) Liberační daňový balíček I

Rozhodnutí Ministryně financí čj. MF-7108/2020/3901-2. Byl k tomu vydán pokyn GFŘ-D-44.

Plošné prominutí pokuty za opožděné podání přiznání k dani z příjmu fyzických osob a právnických osob a úroku z prodlení, a to nejdéle do 1. 7. 2020. Fakticky bude tedy všem daňovým poplatníkům (fyzickým osobám i podnikatelům) automaticky umožněno podat daňové přiznání k dani z příjmu a uhradit tuto daň bez jakékoliv sankce nejdéle o tři měsíce později, a to bez nutnosti prokazovat důvody související s koronavirem. **Pozor nejedná se o prodloužení lhůty, ale o prominutí sankcí. Z pohledu zákona půjde o opožděné podání daňového přiznání a o opožděné uhrazení daně.**

Prominutí pokuty za opožděné tvrzení daně ve všech případech, kdy daňový subjekt individuálně požádá o prominutí úroku z prodlení nebo o posečkání či splátkování daně a **prokáže důvody jakkoliv související s koronavirem.** Typicky se může jednat o onemocnění či karanténu účetní nebo dalších klíčových zaměstnanců, jejichž absence znemožnila plnění daňové povinnosti. Toto opatření dopadne na všechny daně spravované orgány podřízenými Ministerstvu financí a na všechny daňové subjekty

Plošné prominutí pokut za opožděné podání kontrolního hlášení ve výši 1.000,- Kč, které vznikly mezi 1. 3. a 31. 7. 2020.

Plošné prominutí správního poplatku za podání žádosti o posečkání nebo splátkování daně, žádosti o prominutí úroku z prodlení, resp. z posečkané částky, a žádosti o prominutí pokuty za nepodání kontrolního hlášení, a to pro žádosti podané do 31. 7. 2020.

2) Liberační daňový balíček II

Rozhodnutí Ministryně financí čj. MF-7108/2020/3901-2.

Prominutí červnové zálohy na daň z příjmů fyzických a právnických osob. Červnová záloha (tj. druhá záloha u kvartálních plátců a první záloha v případě pololetních plátců), se nebude vůbec hradit.

Plošné prominutí pokuty za pozdě podané daňové přiznání k dani z nabytí nemovitých věcí či za pozdě uhrazenou daň z nabytí nemovitých věcí nebo zálohu na tuto daň. Prominutí se vztahuje na všechna opožděná daňová přiznání s lhůtou podání v termínu od 31. 3. do 31. 7. 2020. Daňové přiznání k dani z nabytí nemovitých věcí může být bez hrozby sankce podáno nejpozději do 31. 8. 2020. Současně platí, že v těchto případech budou prominuty také úroky z prodlení nebo úroky z posečkání daně z nabytí nemovitých věcí. **Pozor nejedná se o prodloužení lhůty, ale o prominutí sankcí. Z pohledu zákona půjde o opožděné podání daňového přiznání a o opožděné uhrazení daně.**

Zavedení institutu Loss carryback (zpětné působení daňové ztráty) u daně z příjmů fyzických a právnických osob za rok 2020. Bude ji možné zpětně uplatnit v daňovém

přiznání za rok 2019 a 2018. **Musí se schválit prostřednictvím novely k zákonu o daních z příjmů.**

3) Pojistné na důchodové pojištění pro OSVČ

Zákon č. 136/2020 Sb., účinnost od 27. 3. 2020. **OSVČ nejsou povinny platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „záloha na pojistné“) za kalendářní měsíce v období březen až srpen 2020.** Byla-li záloha na pojistné zaplacená za některý kalendářní měsíc tohoto období, použije se na úhradu splatných závazků a poté záloh na pojistné na další kalendářní měsíce roku 2020.

Pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti stanovené z vyměřovacího základu za rok 2020 se snižuje za každý kalendářní měsíc, v němž byla aspoň po část měsíce vykonávána v období březen až srpen 2020 samostatná výdělečná činnost, o částku ve výši 2.544,- Kč, jde-li o OSVČ vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost, o částku ve výši 1.018,- Kč, jde-li o OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost.

Pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu se u OSVČ vykonávajících hlavní samostatnou výdělečnou činnost považují kalendářní měsíce v období březen až srpen 2020, za které nebyly povinny platit zálohy na pojistné, za vyloučenou dobu.

OSVČ tedy od března do srpna 2020 nemusí, ale můžou, platit žádné zálohy. V ročním vyúčtování za rok 2020 pak zpětně doplatí za těchto šest měsíců pouze rozdíl mezi minimální zálohou a skutečnou výší pojistného podle jejich zisku za rok 2020.

4) Pojistné na zdravotní pojištění pro OSVČ

Zákon č. 134/2020 Sb., účinnost od 27. 3. 2020. Zálohu na pojistné do výše pojistného vypočítaného z jedné dvanáctiny minimálního vyměřovacího základu za období od začátku března 2020 do konce srpna 2020 OSVČ neplatí. OSVČ, jejíž záloha na pojistné v období je vyšší než výše pojistného vypočítaného z jedné dvanáctiny minimálního vyměřovacího základu, je povinna zaplatit pouze rozdíl mezi výší zálohy na pojistné a výší pojistného vypočítaného z jedné dvanáctiny minimálního vyměřovacího základu.

Pojistné, které by OSVČ byla povinna platit formou záloh uvedených výše za období od začátku března 2020 do konce srpna 2020, lze zaplatit až formou doplatku pojistného, a to nejpozději do osmi dnů po dni, ve kterém byl, popřípadě měl být podán přehled za rok 2020.

Záloha na pojistné, kterou by zaplatila za období od března 2020 do srpna 2020 OSVČ, se považuje za zaplacenou do výše pojistného vypočítaného z jedné dvanáctiny minimálního vyměřovacího základu. Provedla-li OSVČ platbu zálohy na pojistné za měsíc březen 2020, považuje se tato záloha za zálohu za měsíc září 2020.

OSVČ tedy od března do srpna 2020 nemusí, ale můžou, platit žádné zálohy. V ročním vyúčtování za rok 2020 pak zpětně doplatí za těchto šest měsíců pouze rozdíl mezi minimální zálohou a skutečnou výší pojistného podle jejich zisku za rok 2020.

5) EET

Zákon č. 137/2020 Sb., účinnost od 27. 3. 2020. Subjekt evidence tržeb není povinen plnit povinnosti podle zákona upravujícího evidenci tržeb s výjimkou povinnosti zacházet s autentizačními údaji, certifikátem pro evidenci tržeb a blokem účtenek tak, aby předešel jejich zneužití, do dne ukončení nouzového stavu vyhlášeného dne 12. 3. 2020.

Subjekt evidence tržeb není povinen plnit podle zákona upravujícího evidenci tržeb evidenční povinnost a povinnost umístit informační oznámení v období tří měsíců ode dne ukončení nouzového stavu vyhlášeného dne 12. 3. 2020.

Jedná se tedy o úplné přerušování EET po dobu nouzového stavu a následujících třech měsíců.

6) Ošetrovné

Zákon č. 133/2020 Sb., účinnost od 27. 3. 2020. Ošetrovné se bude nově poskytovat po celou dobu mimořádných opatření v souvislosti s epidemií, kdy budou uzavřené školy a další dětská zařízení, tedy bude náležet i po vyčerpání řádné podpůrné doby. Ošetrovné se bude vztahovat na všechny děti mladší 13 let. Ošetrovné se bude vyplácet i při péči o starší hendikepované děti navštěvující školu. Dva pečující se budou moci v péči o děti podle potřeby střídat. Nárok na ošetrovné vznikne i při uzavření zařízení zabezpečujícího celodenní péči o zdravotně hendikepovaného člena společné domácnosti, a to bez věkového omezení. Ošetrovné se bude vyplácet i v případě, že o uzavření zařízení z důvodu epidemie rozhodne sám zřizovatel.

7) Ošetrovné pro OSVČ

Dotace Ministerstva průmyslu a obchodu ve výši 424 Kč za den. Dotaci bude možné čerpat po celou dobu, kdy bude platit krizové opatření. Žádost se bude podávat prostřednictvím živnostenských úřadů. Dotace je určena pro OSVČ pečující o dítě mladší 13 let, které navštěvuje školy i jiná dětská zařízení nyní uzavřená kvůli koronaviru, pokud na stejné dítě nečerpá tuto dotaci nebo jiný kompenzační příspěvek žádná jiná osoba.

8) Záruční program COVID II

Program Českomoravské záruční a rozvojové banky a Ministerstva průmyslu a obchodu pro OSVČ, malé a střední podniky. Jedná se o záruku ČMZRB až do výše 80 % jistiny komerčního úvěru. Doba ručení maximálně tři roky. Maximální výše zaručené jistiny úvěru je 15.000.000,- Kč, minimální výše není stanovena. ČMZRB také poskytne finanční příspěvek na úhradu úroků podle výše úvěru (např. do 500.000,- Kč vrátí 30 % úroků,

maximálně ale 150.000,- Kč). Je třeba požádat komerční banku o provozní úvěr a zároveň ČMZRB o poskytnutí záruky. Příjem žádostí bude zahájen 2. 4. 2020.

Finanční prostředky jsou poskytovány z operačního programu EU, proto program nemůžou využít provozovny nacházející se v Praze.

9) Kompenzační bonus pro OSVČ

Návrh zákona schválila vláda usnesením č. 351 ze dne 31. 3. 2020. Paragrafové znění je dostupné na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSBN8L8YRX>. Návrh zákona bude projednávat poslanecká sněmovna dne 7. 4. 2020. Program bude administrovat Finanční správa, formulář žádosti by měl být zveřejněn do 3. 4. 2020. Splnění podmínek se bude dokládat čestným prohlášením. K výplatě by mělo dojít v průběhu dubna.

Výše kompenzačního bonusu činí 500,- Kč za každý kalendářní den bonusového období, kterým je období od 12. 3. 2020 do 30. 4. 2020. Kompenzační bonus není daňově uznatelným příjmem a nepodléhá ani sociálnímu a zdravotnímu pojistnému.

Podmínky:

- OSVČ podle zákona upravujícího důchodové pojištění (typicky živnostník, samostatný zemědělec, autor nebo umělec, znalec, tlumočník, veterinář, lékař, poskytovatel zdravotní péče, architekt, daňový poradce a podobně),
- vykonávaná činnost je činností hlavní,
- vykonávaná činnost může být i činností vedlejší, ale pouze v případech, kdy OSVČ měla nárok na výplatu invalidního důchodu, nebo jí byl přiznán starobní důchod, nebo měla nárok na rodičovský příspěvek či peněžitou pomoc v mateřství, případně pečovala o potřebnou osobu (přesný výčet těchto situací je definován v ustanovení § 9 odst. 6 písm. b) a c) zákona o důchodovém pojištění),
- OSVČ vykázala v období leden-březen 2020 ve srovnání s obdobím leden-březen 2019 pokles daňově uznatelných příjmů alespoň o 10 % (v případě, že OSVČ začala s činností později než v lednu 2019, ke srovnání se použijí první tři měsíce od zahájení činnosti, přičemž nejzazším možným srovnávacím obdobím je prosinec 2019-únor 2020),
- OSVČ dosáhla v roce 2019 hrubých příjmů alespoň 180.000,- Kč nebo alespoň 15.000,- Kč měsíčně.

Doporučení Ministerstva spravedlnosti

Dne 13. 3. 2020 vydalo Ministerstvo spravedlnosti s ohledem na nouzový stav doporučení ve vztahu k fungování soudů, čj. MSP-15/2020-SDJ-SP/1, na základě kterého došlo k plošnému odročování soudních jednání. **S ohledem na výše uvedené se jedná o krizové opatření, bude proto možné požadovat případnou škodu po státu podle krizového zákona.**

Krizová opatření

Některá opatření byla zavedena již dříve opatřením obecné povahy jednotlivých ministerstev. Níže jsou uvedena data, od kdy byla opatření přijata usnesením vlády podle krizového zákona.

1) Omezení pohybu osob

Ode dne 16. 3. 2020 od 00:00 hod. do dne 24. 3. 2020 do 6:00 hod. se zakazuje volný pohyb osob na území České republiky s výjimkou např.:

- cest do zaměstnání a k výkonu podnikatelské činnosti,
- nezbytných cest za rodinou a osobami blízkými,
- cest nezbytně nutných k obstarání základních životních potřeb (nákup potravin, léků, hygienického zboží),
- cest za účelem vyřízení neodkladných záležitostí,
- pobytu v přírodě nebo parcích.

Současně je nařízeno omezit pobyt na veřejně dostupných místech na dobu nezbytně nutnou a omezit kontakt s jinými osobami po nezbytně nutnou dobu.

Je doporučeno zaměstnavatelům využívat co nejvíce možnou měrou práci na dálku, podporovat dovolené a placené volno.

Další doporučení zahrnují omezení kontaktu zaměstnanců s veřejností, udržování odstupu alespoň 2 metry, upřednostnění bezkontaktních plateb a důkladnou desinfekci prostor.

Ode dne 19. 3. 2020 od 00:00 hod. se nařizuje, aby osoby při pohybu a pobytu na všech místech mimo své bydliště používali ochranné prostředky dýchacích cest (úst a nosu), jako je respirátor, rouška, ústenka či jakýkoli šátek, šál či jiný prostředek, který může pomoci zabránit šíření kapének. Tato povinnost se týká jakéhokoli pohybu mimo svůj domov, i jen po minimální dobu.

Od 24. 3. 2020 je čas mezi 8:00 hod. a 10:00 hod. vyhrazen v maloobchodních prodejnách potravin, hygienického zboží, kosmetiky a jiného drogistického zboží, s prodejní plochou více než 500 m², výlučně pro osoby starší 65 let a jejich nezbytného doprovodu s výjimkou osob, které jsou držiteli průkazu ZTP/P, zaměstnanců nebo osob poskytujících pečovatelskou službu a majitelů či zaměstnanců provozovatele prodejen.

2) Povinná karanténa po návratu z rizikových oblastí

Všem osobám s přechodným a trvalým pobytem v ČR pobývajícím na území ČR nad 90 dní nebo zaměstnaným na území ČR, které se od 13. 3. 2020 navrátí ze státu s vysokým rizikem přenosu nákazy je nařízeno, aby bezprostředně po návratu do ČR oznámily tuto skutečnost, a to telefonicky nebo jiným vzdáleným přístupem, svému praktickému lékaři.

Lékaři jsou povinni u těchto osob rozhodnout o nařízení karantény v délce 14 dnů.

Tyto povinnosti a povinná karanténa se nevztahují na řidiče nákladní dopravy, kteří přes riziková území tranzitují, nebo provádějí na daných územích přepravu, nakládku a vykládku zboží; dále na řidiče a posádky dopravní zdravotní služby, kteří provádějí transporty pacientů na / přes / z daných území; a na piloty dopravních letadel, kteří neopustí palubu letadla s výjimkou provedení předletové nebo meziletové přípravy, při tranzitních nebo zpátečních letech.

Za vysoce rizikové oblasti jsou označeny Čína, Itálie, Irán, Jižní Korea, Španělsko, Německo, Francie, Švýcarsko, Norsko, Dánsko, Nizozemsko, Švédsko, Velká Británie, Belgie a Rakousko.

- 3) Povinná karanténa pro osoby, které byly v kontaktu s pacientem nakaženým koronavirem
Všem praktickým lékařům je nařízeno, aby rozhodli o karanténě v délce 14 dnů u osob, o kterých jim příslušná krajská hygienická stanice sdělí, že byly v kontaktu s pacientem, u kterého byla potvrzena nákaza koronavirem.

Takové osoby jsou povinny poskytnout lékařům součinnost a podrobit se nařízené karanténě.

- 4) Cestování do ciziny a vstup cizincům
S účinností od 16. 3. 2020 od 00:00 hod. se zakazuje do odvolání cestovat do zahraničí občanům České republiky a osobám s trvalým nebo přechodným pobytem nad 90 dnů, a to do všech států. V daný okamžik začne platit i zákaz všem cizincům vstup na území České republiky.

Ministerstvo vnitra ČR z tohoto zákazu udělilo výjimky.

- 5) Uzavření škol
Všechny základní, střední, vyšší odborné a vysoké školy s účinností od 13. 3. 2020 jsou do odvolání uzavřeny, a tedy se zakazuje osobní přítomnost žáků a studentů na studiu. Personálu škol se daný zákaz netýká a doporučuje se konat výuku prostřednictvím moderních technologií.

Povinnost uzavřít školu se vztahuje i na základní umělecké školy.

Mateřské školy zůstávají stále otevřeny.

- 6) Zákaz konání veřejných akcí
S účinností od 13. 3. 2020 od 18:00 hod. bylo zakázáno konání všech kulturních, sportovních, náboženských a jim podobných akcí s účastí přesahující ve stejný čas 30 osob, a to jak veřejné, tak soukromé, a to do odvolání.

Daný zákaz se nevztahuje na zasedání a podobné akce ústavních orgánů, orgánů veřejné moci, soudů a jiných veřejných nebo soukromých osob (valná hromada akciové společnosti), které se konají na základě zákona a na pohřby.

7) Omezení restauračních zařízení

Ode dne 14. 3. 2020 od 6:00 hod. do de 24. 3. 2020 do 6:00 hod. se zakazuje přítomnost veřejnosti ve všech provozovných stravovacích služeb s výjimkou provozoven, které neslouží veřejnosti (zaměstnanecké stravování, stravování zdravotních a sociálních služeb, vězeňské zařízení). Zákaz se týká i činnosti provozoven stravovacích služeb umístěných v rámci nákupních center s prodejní plochou přesahující 5.000 m².

Tento zákaz se nevztahuje na prodej mimo provozovnu prostřednictvím výdejového okénka nebo na prodej jídla s sebou bez vstupu do provozovny. Tento prodej může probíhat bez časového omezení.

8) Maloobchodní prodej a služby

Maloobchodní prodej na tržnicích a tržištích (např. pražská Sapa) se zakazuje s účinností od 14. 3. 2020 od 6:00 hod.

S účinností od 14. 3. 2020 od 6:00 hod. do 24. 3. 2020 do 6:00 hod. se zakazuje jakýkoli maloobchodní prodej a prodej služeb v provozovných s výjimkou:

- potravin (prodej nebaleného pečiva se povoluje pouze pokud je zajištěno, že v místě odběru pečiva nedochází ke shlukování osob a prodejní místo je vybaveno pomůckami osobní hygieny),
- pohonných hmot a paliv,
- hygienického zboží, kosmetiky a jiného drogistického zboží,
- lékárny a výdejny zdravotnických prostředků, brýlí, kontaktních čoček,
- malých domácích zvířat a krmiva a dalších potřeb pro zvířata,
- novin, časopisů a tabákových výrobků,
- opravy silničních vozidel, pokud není v provozovně více než 30 osob,
- odtahu a odstranění silničních vozidel,
- provozoven umožňující vyzvednutí zboží a zásilek od třetí strany,
- provádění staveb a jejich odstranění,
- květinářství,
- realitní zprostředkování a činnosti účetních poradců, vedení účetnictví a vedení daňové evidence.

Provoz hazardních her a kasin podle zákona č. 186/2016 Sb., se zakazuje od 14. 3. 2020 od 6:00 hod., a to do odvolání.

Prodej ubytovacích služeb s výjimkou ubytování v ubytovnách, lázeňských zařízeních a školských ubytovacích zařízeních je zakázán ode dne 16. 3. 2020 od 6:00 hod., do dne 24. 3. 2020.

Na stejnou dobu je zakázán i provoz autoškol a taxislužeb, s výjimkou služeb rozvážejících potraviny nebo osob s oprávněním řidiče taxislužby (zákaz se tedy zejména vztahuje na služby Uber či Bolt).

Zákaz poskytovat ubytovací služby se nevztahuje na poskytnutí ubytování cizinců do doby opuštění území ČR a cizinců s pracovním povolením.

9) Uzavření provozoven poskytujících volnočasové aktivity

Od 13. 3. 2020, 6:00 hod. musí zůstat zavřena všechna zařízení poskytující osobám služby v podobě volnočasových a vzdělávacích aktivit, zejména sportoviště, posilovny, wellness zařízení, koupaliště, galerie či jiná zábavná zařízení.

Přítomnost veřejnosti v bazénech či venkovních sportovištích s účastí přesahující 30 osob se zakazuje od 14. 3. 2020, 6:00 hod., přičemž daný zákaz se vztahuje i na lyžařská střediska nebo turistická informační centra.